

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОМИСИЯ ЗА РАЗКРИВАНЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ И ЗА
ОБЯВЯВАНЕ НА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА БЪЛГАРСКИ
ГРАЖДАНИ КЪМ ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И
РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ СЛУЖБИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА
АРМИЯ

София 1000, ул. „Врабча” № 1, тел. 800-45-00, e-mail:
info@comdos.bg

Д О К Л А Д

за дейността на Комисията за разкриване на документите и за
обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна
сигурност и разузнавателните служби на Българската народна
армия
за периода
20 юли - 20 декември 2009 г.

На основание чл. 4, ал. 5 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (ЗДРДОПБГДСРСБНА) Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (КРДОПБГДСРСБНА) представя пред **41-то Народно събрание** шестия си отчетен доклад за периода 20 юли – 20 декември 2009 г.

ПРИНЦИПИ В ДЕЙНОСТТА НА КРДОПБГДСРСБНА:

- Стриктно спазване на ЗДРДОПБГДСРСБНА.
- Придържане към Стратегията за развитие на КРДОПБГДСРСБНА: *законност; обективност; историческа отговорност и безпристрастност; прозрачност; ефективност и достъпност.*

- Следване на **ценностите**: недопускане увреждане интересите на Република България; обществено доверие и политическа необвързаност; колегиално начало и консенсус при вземане на решенията; ефективно и качествено обслужване интересите на гражданите; висока мотивация и развитие на кадровия потенциал.

РЕШЕНИЯ

По силата на чл. 1 от ЗДРДОПБГДСРСБНА комисията установява и обявява принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. Съгласно чл. 29, ал. 1 от закона обявяването на принадлежност се извършва с решение на комисията.

От 14 юли до 16 декември 2009 г. КРДОПБГДСРСБНА е провела **20 заседания**. Подготвила е и е приела **35 решения** (от №70 до № 105). Съгласно чл. 9, т. 1 и т. 2 комисията е издирила, проучила, анализирала и оценила документи, съдържащи информация за дейността на органите по чл. 1 от закона. **Проверила е 9206** български граждани за принадлежност към ДС и разузнавателните служби на БНА и е **обявила принадлежност на 478** български граждани. Решенията са публикувани в сайта на комисията: www.comdos.bg и са приложени в отделен спъсък към доклада.

В момента е започната проверка на:

- лица по чл. 3, ал. 1, т. 12 - **Национална агенция по оценяване и акредитация** – проверяват се **52** лица;
- лица по чл. 3, ал. 1, т. 14 – **Министерство на вътрешните работи** - проверяват се **6218** лица;

Продължава работата по изясняване на:

- списъка на лицата по чл. 3, ал. 1, т. 15 – Генерален щаб на **Българската армия** и щабове на отделните родове войски;
- списъка на лицата по чл. 3, ал. 2, т. 1 – **печатни издания**;
- списъка на лицата по чл. 3, ал. 2, т. 2 – **Българска академия на науките**
- извършва се проверка за наличие на документи за **граждани** по чл. 31, подали заявления в отдел "Обслужване на гражданите";
- извършва се проверка по реда на чл. 26, ал. 1 - кандидати за кметове и за общински съветници - **частични местни избори**.

Съдебни дела

Съгласно чл. 29, ал. 5 от ЗДРДОПБГДСРСБНА, решенията на комисията за обявяване на принадлежност на лица към органите по чл. 1 могат да се обжалват от проверяваните лица по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Към момента на приемане на доклада висящите административни дела са 21, включително тези, по които се очаква произнасяне на решение. За отчетния период са постановени и влезли в сила решения на Върховния административен съд по 5 дела, с които жалбите са отхвърлени.

От създаването на комисията до 16 декември 2009 г. са влезли в сила съдебните решения общо по 20 дела. Нито едно решение на комисията не е отменено.

ИЗГРАЖДАНЕ НА ЦЕНТРАЛИЗИРАН АРХИВ

В изпълнение на чл. 1, ал. 3 от ЗДРДОПБГДСРСБНА комисията създава централизиран архив на документите на ДС и разузнавателните служби на БНА за периода от 9 септември 1944 г. до 16 юли 1991 г.

1. Материално-техническа база на архива

За създаване на архивохранилище на централизирания архив, Министерски съвет, с решение №402/24.06.2008 г., предостави на КРДОПБГДСРСБНА **недвижим имот в Банкя** – държавна собственост от 15 020 кв. метра, с три корпуса от 2364, 01 кв. метра общо застроена площ или 10 926,04 кв. метра разгъната застроена площ. Имотът беше в много лошо състояние.

През отчетния период бе извършено:

- изграждане на нова стоманобетонна ограда с дебелина 16 см, височина 2,20 м и дължина 477,80 линейни метра;
- изграждане на нов контролно-пропускателен пункт, двуетажна сграда с разгъната площ от 146 кв. метра за комуникационен и контролно-пропускателен център с видео и техническо наблюдение;
- основен ремонт на сградните корпуси;
- обезпечаване с водоснабдителни и канализационни инсталации;
- изграждане на трафопост за електрозахранване;
- обзавеждане с най-необходимия стопански инвентар и хардуер;
- контрол по изпълнението на договора за пълен инженеринг, за срочно и качествено приключване на дейностите и цялостното въвеждане на обекта в експлоатация.

През декември бе приключен ремонтът и влезе в експлоатация единият корпус, предназначен за архивохранилища, с разгъната площ - 5026 кв. метра. Планирано бе и оборудването му с архивни стелажни системи. Обявената процедура по ЗОП за доставката им бе прекратена поради намаляване бюджета на комисията през 2009 г. с 1 336 337 лв., съгласно Постановление № 196/2009 г.

2. Приемане на архивни документи

Документите от органите по чл. 16 от ЗДРДОПБГДСРСБНА постъпват в отдел „Специализиран архив и картотека” и в Дирекция „Архив”, където се комплектуват и съхраняват.

„Специализиран архив и картотека” (САК)

През отчетния период са приети:

- допълнително **1850 картони** на щатни и нещатни служители на бившата ДС от Дирекция "Човешки ресурси" при МВР;
- продължава приемането на справочния апарат на бившето Първо главно управление (ПГУ) на ДС от Националната разузнавателна служба (НРС).

„Комплектуване и съхранение на архива” (КСА) към Дирекция „Архив”

Процесът по приемане на архивни документи от органите по чл. 16 се извършва на етапи, както следва:

- От **МВР** – полистно се обработват документите от оперативния фонд на ДС, подготвят се предавателно-приемателни протоколи по чл. 20 от закона и периодично се приемат от комисията наличните дела от фонд Ia. Към 30 ноември 2009 г. са обработени **1979 агентурни дела**, от които са приети **1265 архивни единици**.
- От **регионалните служби на МВР** – прегледани и щателно проверени са данните за **91 628 броя дела**.
- От **МВнР** – издирват се документи, свързани с дейността на ДС в явния архив на министерството. Прегледани са около **15 000 листа на описи** и са **проучени** около **2000 а.е.**, като е констатирано наличие на единични документи, свързани с дейността на тайните служби до 1991 г.
- От **НРС**, в съответствие с изискванията на закона, са обработени и приети **1188 дела**, съставляващи **643 а.е.** от ф.1 (агентурни дела).

3. Съхраняване на архивни документи

Налични документи

Към 10 декември 2009 г. в Дирекция „Архив“ се съхраняват **30 179 дела** на хартиен носител, съставляващи **392 линейни метра документи** и **563 броя** електронни носители, включително **282 броя CD и DVD с документи**, съставляващи **застрахователен фонд на архива**, от които:

- съобразно източника се съхраняват общо **15 906 дела** - ВКР; НСлС; МВР; НСО; НРС; ДА”Архиви”;
- по **азбучния ред на подреждане** се съхраняват **11 445 дела** (с източник от МВР, НРС, МО - Служба „Военна информация”, МП, ДАНС;
- по направени **искания от граждани, журналисти и изследователи** – в централизирания архив на комисията се съхраняват документи от **83 тематични области**, включващи **2270 дела**, съставляващи **2104 а.е.**;
- **нормативни актове**, свързани с дейността на ДС (с източник МВР, НРС, МО - Служба „Военна информация”) – **424 а.е.**;
- документи от **Комисията „Андреев”** – съставляващи **134 а.е. и 23 броя електронни носители.**

Дейности по съхранението

- регистриране, систематизиране и подреждане на новопостъпилите документи;
- изготвяне на справки по делата във връзка със запитвания на служебни лица, граждани, журналисти или изследователи (**1274 писмени отговори**);
- подробни описи на документите по тематични области, включително с посочване на протичащите лица.

4. Информационно обслужване

Въвеждане и поддържане на данните

През отчетния период в единната автоматизирана информационна система (АИС) на централизирания архив на комисията са въведени данни за **1301 броя дела** в модула „Данни за делата”.

Формиране на застрахователен фонд – сканирани документи

- инвентарни описи от НРС;
- регистрационен дневник на Литерни дела с източник МВР;
- инвентарни описи на фондове от архива на МВР;
- номенклатура на Литерни дела – ПГУ;
- нормативни актове на МВР, дела от НРС, дела от МВР и др.

Част от документите и от справочния апарат в електронен вид са предоставени в читалнята за ползване в улеснение на гражданите.

Интернет страницата на комисията – в процес на обновяване

Въвеждат се нови модули:

- „Списък на проверени лица” (Чрез търсачка всеки да може да направи проверка за установена и неустановена принадлежност на публичните лица);
- „Сканирани документи” (Качване досиетата на обявените публични лица с установена принадлежност в интернет пространството).

РАБОТА С ГРАЖДАНИ

В съответствие с разпоредбите на чл. 31 от закона и правилника за дейността на комисията, на Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица (ЗПГРРЛ) и на наредбата по прилагането му до 12 декември 2009 г. **заявления са подали 1927** лица, от които:

- за запознаване с документи за себе си – **503 лица**;
- за свои близки – **224 лица**;
- във връзка с прилагането на ЗПГРРЛ – **1173 лица**;
- за журналистически проучвания - **62 лица**;
- с научна цел – **57 лица**.

Въз основа на горните заявления обществената читалня са посетили **887 граждани**, които са се запознали с документи за **2450 лица/теми** (45% повече в сравнение с първото полугодие на 2009 г.) По заявки на граждани служителите от комисията са предоставили за ползване и запознаване **6777 архивни дела**.

Заявления за копия на документи на хартиен носител са подадени от **543 лица** и са отпечатани **12 320 броя** (25% повече в сравнение с първото полугодие на 2009 г.) .

През отчетния период дейността по осигуряване на достъп до архивните документи показва **тенденция към повишаване на обществения интерес към тях**.

ПУБЛИЧНА ДЕЙНОСТ

- Комисията инициира, продуцира и участва в създаването на 54-минутен документален филм „Досието на ДС”, представен в Дома на киното и излъчен по Българската национална телевизия.

- Подготви и издаде документален сборник „КГБ и ДС – връзки и зависимости” (1950-1991 г.), представен пред академичната общност в СУ „Климент Охридски” и приет с интерес от изследователи и общественици.
- Подготвя качването на електронен носител на всички открити документи по темата КГБ и ДС с обем над 2000 страници.
- В изпълнение на чл. 14 от закона издаде поредния Бюлетин № 4 с решенията ѝ за периода 14 юли – 16 декември 2009 г.
- Членове на комисията изнасят лекции, участват в научни конференции и в публични дискусии, свързани с работата на бившите тайни служби.

МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

На основание чл. 9, т. 7 от ЗДРОПБГДСРСБНА комисията осъществява сътрудничество със сродни чуждестранни и международни институции.

Сътрудничество в рамките на Европейската мрежа за съхранение на архивите:

- Участие на представител на комисията в международната конференция „Преследването на църквите в комунистическите страни от Централна и Източна Европа” (30 септември - 2 октомври 2009 г. - Братислава);
- Участие на делегация на комисията в международната конференция „Двадесет години по-късно: Централно и източноевропейските комунистически режими като последна правна норма” (6 октомври 2009 г. - Прага);
- Участие на представител на комисията в международната конференция „Тоталитаризмът – въпроси и предизвикателства - 20 години след падането на желязната завеса” (9 ноември 2009 г. - Любляна);
- Участие на представител на комисията в международната конференция „Двадесетата годишнина от Нежната революция” (11-12 ноември 2009 г. - Братислава);
- Подписано двустранно споразумение за сътрудничество между КРДОПБГДСРСБНА и Федералния комисариат на архивите на Държавна сигурност на бившата Германска демократична република (4 декември 2009 г. - София).

- Краен етап в подготовката на съвместното печатно издание на държавите, членки на Европейската мрежа на архивите, с цялостно представяне и дейността на КРДОПБГДСРСБНА.

Сътрудничество с Международния център „Удроу Уилсън“ във Вашингтон

- Делегация на комисията взе участие в първата конференция по линия на проекта „Разузнавателна дейност и сътрудничество между КГБ и разузнавателните служби в Източна Европа“ (19 и 20 август 2009 г. – Вашингтон);
- Подписан бе Меморандум за разбирателство между двете институции в лицето на техните председатели;
- Подписано бе споразумение с Архивите за национална сигурност на САЩ.
- Делегацията на комисията се запозна с процеса на декласифициране на документите, свързани с националната сигурност на Съединените щати.
- Прието бе предложението на Международния център „Удроу Уилсън“ КРДОПБГДСРСБНА да бъде домакин на международна конференция през октомври 2010 г. в София, организирана от центъра.

НОРМАТИВНА УРЕДБА

С цел усъвършенстване работата на администрацията на комисията през отчетния период са актуализирани и приети следните нормативни документи:

- Правила за организация на документооборота на финансово – счетоводните документи в КРДОПБГДСРСБНА;
- Етичен кодекс на служителите в КРДОПБГДСРСБНА;
- Вътрешни правила за работната заплата и допълнителните трудови възнаграждения в КРДОПБГДСРСБНА;
- Вътрешни правила за работа с информационните системи в КРДОПБГДСРСБНА.

ФИНАНСОВА ОТЧЕТНОСТ

Стриктно спазване сроковете, определени от министъра на финансите:

- за предоставяне месечните и тримесечните отчети за касово изпълнение на бюджетите и извънбюджетните сметки и фондове на КРДОПБГДСРСБНА в Министерството на финансите и в Сметната палата;
- по корекциите на плана и отчетите за изпълнението на капиталовите разходи на програмен продукт „Инвеститор” 1.0.9.;
- по корекциите на плана по бюджета на КРДОПБГДСРСБНА, в изпълнение на Закона за устройството на държавния бюджет.

Стриктно спазване на изискванията и сроковете за представяне на данни в НАП за осигурителните вноски на осигурените лица в КРДОПБГДСРСБНА.

ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

В администрацията на комисията са **назначени 70 служители при щат 103 души.**

В съответствие с плана и правилата за обучение и повишаване на професионалната квалификация са проведени:

- семинар за повишаване квалификацията на служители по събиране, обработка, съхранение и използване на архивните документи;
- годишна атестация на администрацията.

ПРЕДСТОЯЩИ ЗАДАЧИ

Проверка за принадлежност:

На публичните длъжности по чл. 3, ал. 1 от закона:

- по т. 12 и т. 26 от закона – **изпълнителни агенции и държавни институции**, създадени със закон или с постановление на Министерския съвет;
- по т. 14 от закона – **МВР**;
- по т. 15 от закона – **МО и Българска армия**;
- по т. 16 от закона – **служби за сигурност**;
- по т. 17 от закона – **областните управители и заместник областните управители.**

На публичните дейности по чл. 3, ал. 2 от закона:

- по т. 1 от закона – печатни медии;
- по т. 2 от закона - БАН

Попълване на централизирания архив с документи от органите по чл. 1 от закона чрез:

- прехвърляне на наличния архивен фонд в архивохранилищата в Баня, тяхното оборудване съгласно нормативните изисквания и попълването им с архивни документи от органите по чл. 16, ал. 1 от ЗДРДОПБГДСРСБНА;
- систематизиране на приеманите документи по фондове, обработка и създаване на научно-справочен апарат;
- обособяване на застрахователен фонд на документите от централизирания архив;
- дигитализация на архивните документи.

Продължаване строително-монтажните и ремонтните дейности на втория корпус за архивохранилище с разгъната площ 5026 кв. метра.

****

Докладът е приет на заседание на комисията с протокол № 100 от 16 декември 2009 г.

Председател на КРДОПБГДСРСБНА:

/Евтим Костадинов/